

Informasjonsmøte om ny gjødselbrukforskrift

Gjesdal 10.03.2026

Kva er endringar frå tidlegare og når trer dei ulike tinga i kraft ?

- Ein snakkar ikkje lenger om GDE, men kg fosfor pr. daa, godkjent spreieareal.
- Også mineralgjødsel skal inn i fosforrekneskapen dykkar, med andre ord sverger du til 25-2-6,22-2-12 og 18-3-15, så får du ein utfordring.
- Krav til gjødseljournal frå 2026, og det er nå !
- Endra spreiefrister, frå 01.03 til 01.09 frå 2027, det er Statsforvaltaren som kan gje disp. frå spreiefrist og ikkje kommunen. Sjølv sagt ikkje spreieing på frossen eller snødekt mark !
- Silopressaft har spreiefrist 15.09
- Fortsatt krav til 8 måneders lagring, større anlegg innen gris/fjørfe må ha tak over utvendig kumme.
- Nokre husdyr har fått lågare krav til tal daa pr. dyr og andre har fått strengare krav. Dette trådde i kraft frå 2025.
- Tal fosfor pr. daa innmarksbeite er satt til 2 kg pr. daa, og da snakker me om nettoareal, altså fråtrukket stein.
- Du må ha godkjenning for å nytta gjødsel på innmarksbeiter, me kjem tilbake til dette etter kvart 😊
- Bjerkreim kommune har arbeida hardt for å få bruttoareal på beiter, både av praktiske og agronomiske grunner, men tapte (kanskje) 😊 .
- For fulldyrka jord og overflatedyrka jord er det trinnvise overgangsordningar fram til 2033.

At vinden plutselig og uten varsel kan snu, er
ikkje endra :)

Trinnvis endring i tal kg. P du kan spreie pr. daa spredeareal i Rogaland.

- 2025 og 2026 kan du spreie 3,5 kg P pr. daa fulldyrka/overflatedyrka jord.
- 2027 – 2029 kan du spreie 3,1 kg P pr. daa fulldyrka/overflatedyrka jord.
- 2030 – 2032 kan du spreie 3 kg P pr. daa fulldyrka jord
- Frå 2033 og videre er kravet 2,7 kg P pr. daa fulldyrka/overflatedyrka jord.
- Altså ei innskjerping på totalt 22,8 %, men me i Rogaland er heldige. I agder 2,3 kg P
- Det er også mulig å velge balanse gjødsling, der skal fosforstrømmer inn på garden vera lik fosforstrømmer ut av garden i forhold 1:1 (Unødvendig komplisert, spør du meg)
- Dette gir oss tid til tilpassing, bruk denne tiden godt og ikkje vent til siste slutt.

Skiter kua meir enn før ?

Ja !

Endringer i utskilt gjødsel mellom dyreslag før og nå:

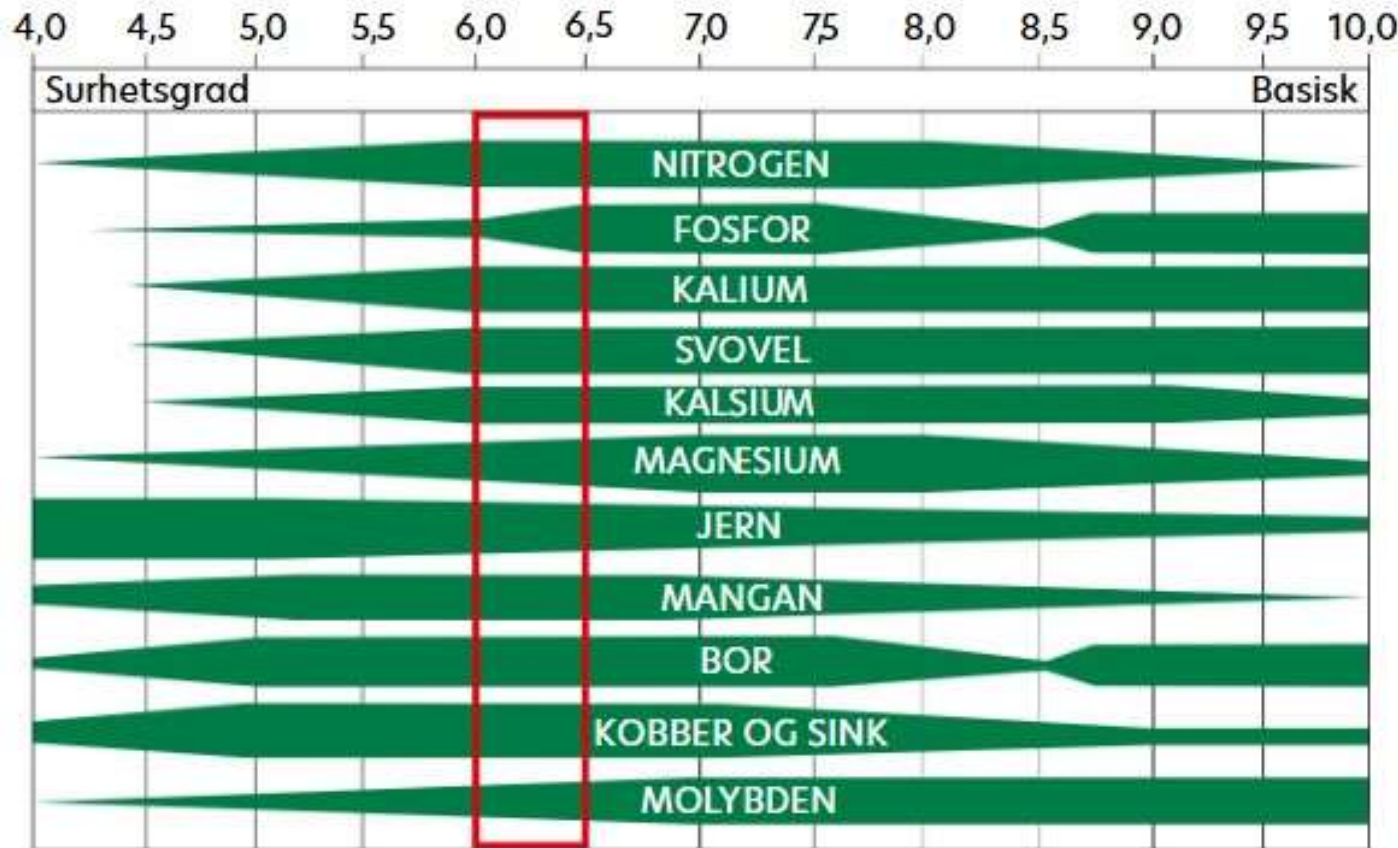
- 2024: Storfe 1 melkeku = 4 daa fulldyrka jord = 14 kg P
- Nå, melkeku er delt i 3 grupper etter ytelse:
- Under 7 000 liter/ku: 13 kg P
- 7 – 9500 liter/ku: 15 kg P eller + 7,4 %
- Over 9500 liter/ku: (10000)= 18 kg P +28,6 %
- Ungdyr før 4,67 kg P pr. dyr
- Nå 5 kg P pr. dyr + 7 %
- Ammeku: litt reduksjon
- Sau har ingen endring, driter nesten ingenting. 2 kg P
- Gris før 0,7 kg P pr slakta gris, nå 0,37, dramatisk endring. Før krevde 2100 slakta griser 420 daa fulldyrka, nå gir det 222 daa !
- Purker får ein innskjerping på 3 kg P eller 71 %

Endringar i utskilt gjødsel fortsetter.

- Slaktekylling 2,3 kg slaktevekt hurtigvoksende, 280 000 slakta kyllinger krevde 640 daa (3,5 kg p/daa)
 - Etter endring, kreves 688 daa (2408 kg p, gir ein skjerpning på 7,5 %)
 - Slaktekylling 2,5 kg slaktevekt saktevoksende, 280 000 slakta kyllinger krever 928 daa, 34,8 % meir enn hurtigvoksende kylling (3248 kg p)
- «påslag» hvis slaktevekt overstiger 2,3 kg eller 2,5 kg.

Plantenes opptak av næringsstoffer

?

Plantenæringsstoffene sin tilgjengelighet avhenger av pH. Det er en direkte sammenheng mellom pH i mineraljord og næringsstoffenes tilgjengelighet. Illustrasjonen under viser hvordan tilgjengeligheten endrer seg med varierende pH. Gradvis bredere grønt felt viser at næringsstoffene blir lettere tilgjengelige.

Utnyttelsen av tilført gjødsel blir sterkt redusert- og er mer eller mindre bortkastet når pH i jorda er under 5,5.

Kilde: Fakta Ark;
Kalk og kalking, Grovfôr 2020.

**Litt meir info om ulike endringer, og
Gjesdal kommune sin tilnærming,
samt kva som er innmarksbeite !**

Innmarksbeite

Jordbruksareal som kan brukast som beite, men som ikkje kan haustast maskinelt.

Minst 50 % av arealet skal vere dekkja av **kulturgras** og **beitetålande urter**.

Arter som har fôrverdi og som fremmes av kultivering som beiting fører med seg.

Tydelig kulturpreg.

Kun areal som er innmarksbeite kan godkjennast til spreieareal for gjødsel

A photograph of a forest landscape. The foreground and middle ground show a grassy, rocky slope with several large, mature trees. The trees have thick trunks and dense green foliage. The background shows a clear blue sky and distant hills. The overall scene is bright and sunny.

Er dette innmarksbeite?

Svar: nei.

NIBIO mener at beite er for glissent på grunn av for mye trær

Er dette innmarksbeite?

Svar: nei.

Mer enn 50 % utmarksarter som blåtopp,
finnskjegg og starrarter

Nydelig beite med solblom

Kulturgras

Grasarter som skal regnes med:

- fremma ved beiting,
- gir god produksjon og
- gode beitearter:

Engkvein, engrapp, rødsvingel, gulaks, sølvbunke, engsvingel, engreverumpe, timotei, hundegras, englodnegras

Beitetålende urter

Urter som blir favorisert ved beiting og som kan regnes med i dekningsgraden av kulturgras og beiteurter.

Disse urtene har ofte en bladrosett nær bakken slik at de unngår å bli beita bort.

Blåklokke, blåkoll, engkarse, engsoleie, engsyre, kvitkløver, kystmaure, løvetann, marikåper, prestekrage, ryllik, svevearter, rød jonsokblom m.m.

Skogsgras - utmarksbeite

Grasarter som er naturlig i utmark, uavhengig av kulturpåvirkning.

Dette er grasarter som ikke skal regnes med i grasdekningsprosenten på innmarksbeite.

Smyle, **finnskjegg**, sauesvingel, **blåtopp**, og starrarter.

KulturUgras

Dette er arter som blir fremmet ved kultivering, men som ikke har verdi som beiteplanter.

Skal ikke regnes med i dekningsgraden

stornesle, knappsisv, lyssiv, tistel, høymole, landøyda, m.m

Gjengroingsarter

Arter som hører hjemme i utmark, men som raskt koloniserer tidligere beitemark når beitetrykket blir lavt eller opphører.

Desse artane skal ikke med i dekningsgraden av kulturgras og beitetålandende urter.

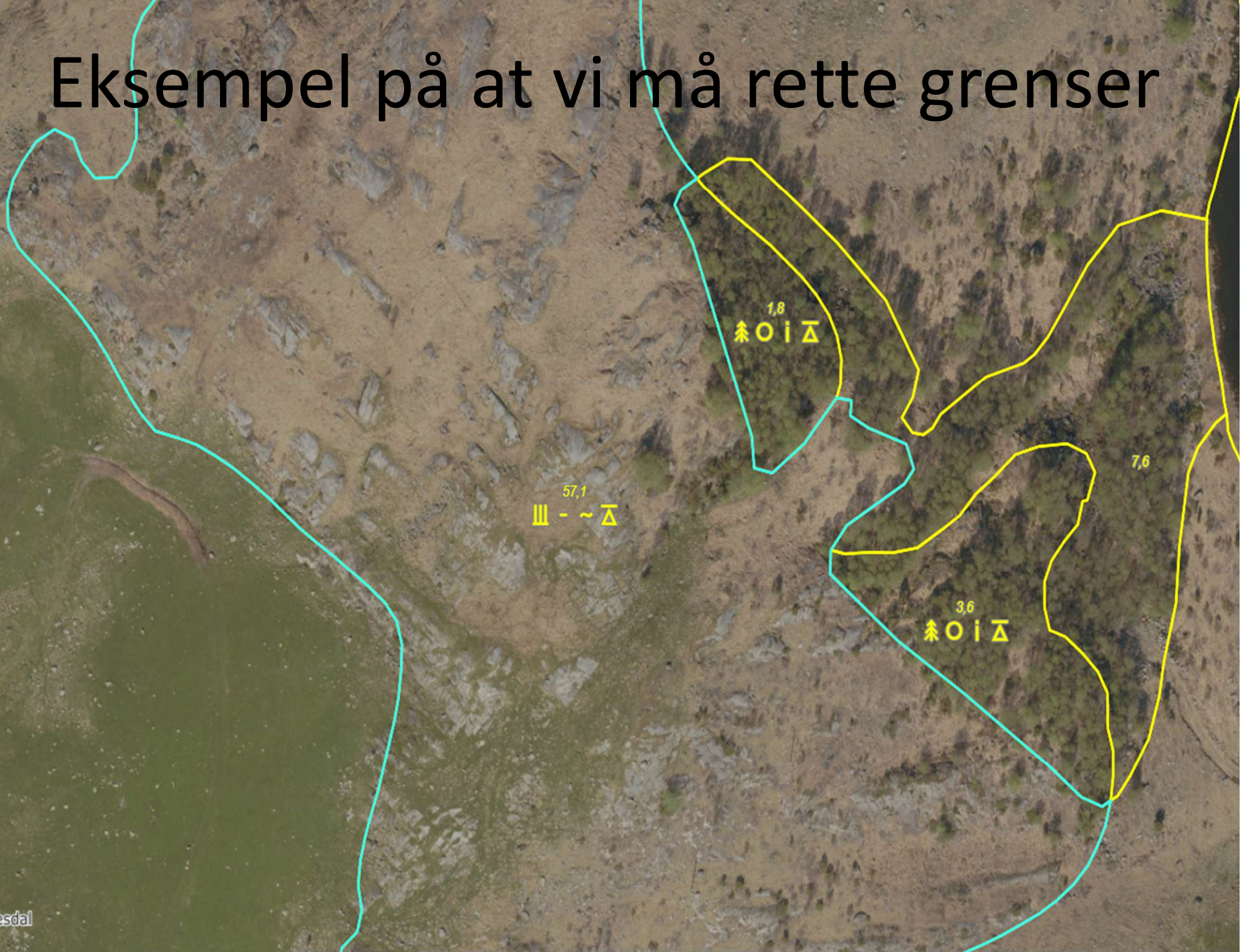
Einer, einstape, m.m

Ser mye basert på flyfoto

Eksempel på at vi må rette grenser

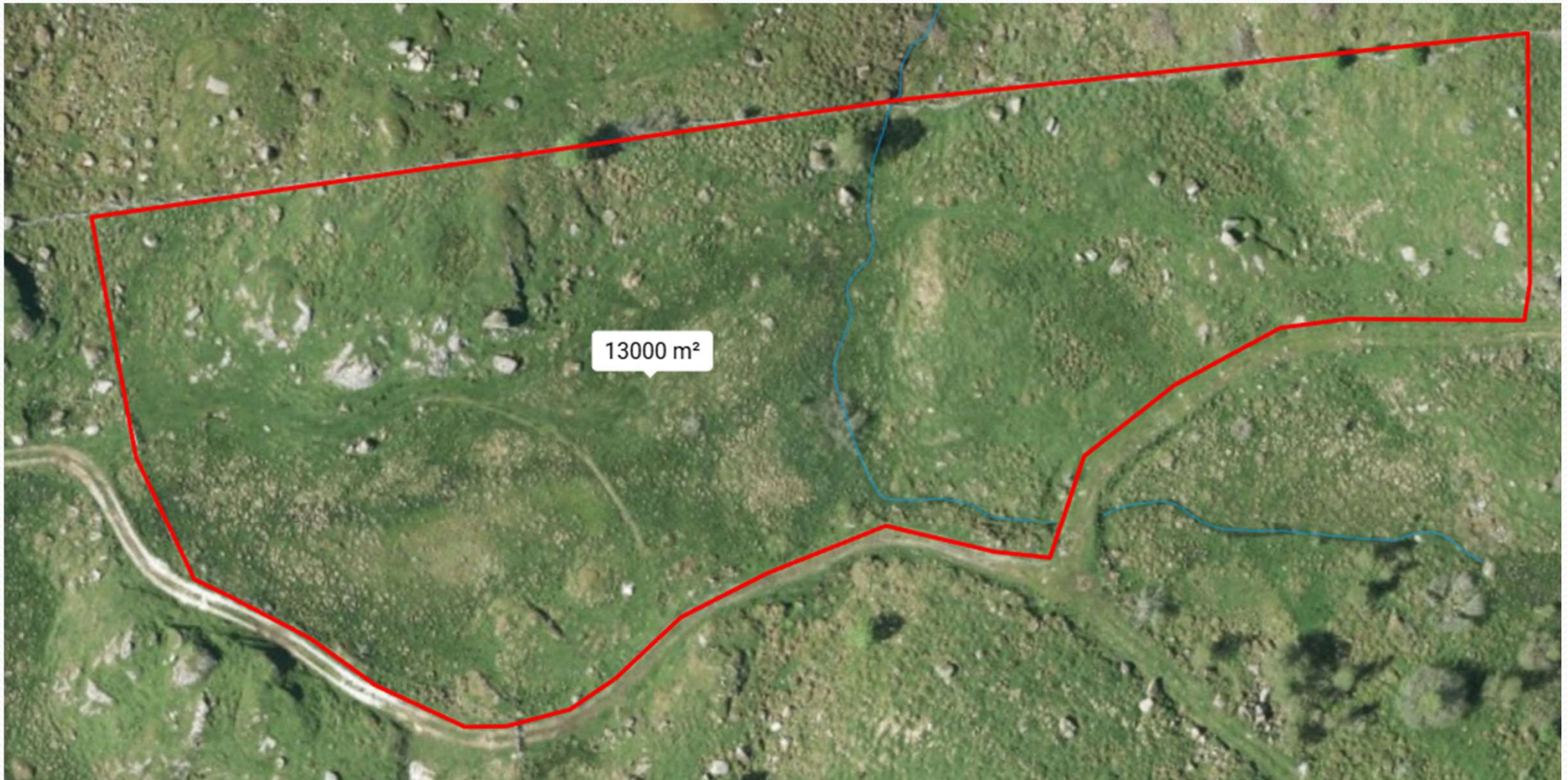

Godkjenning av innmarksbeite som spreieareal

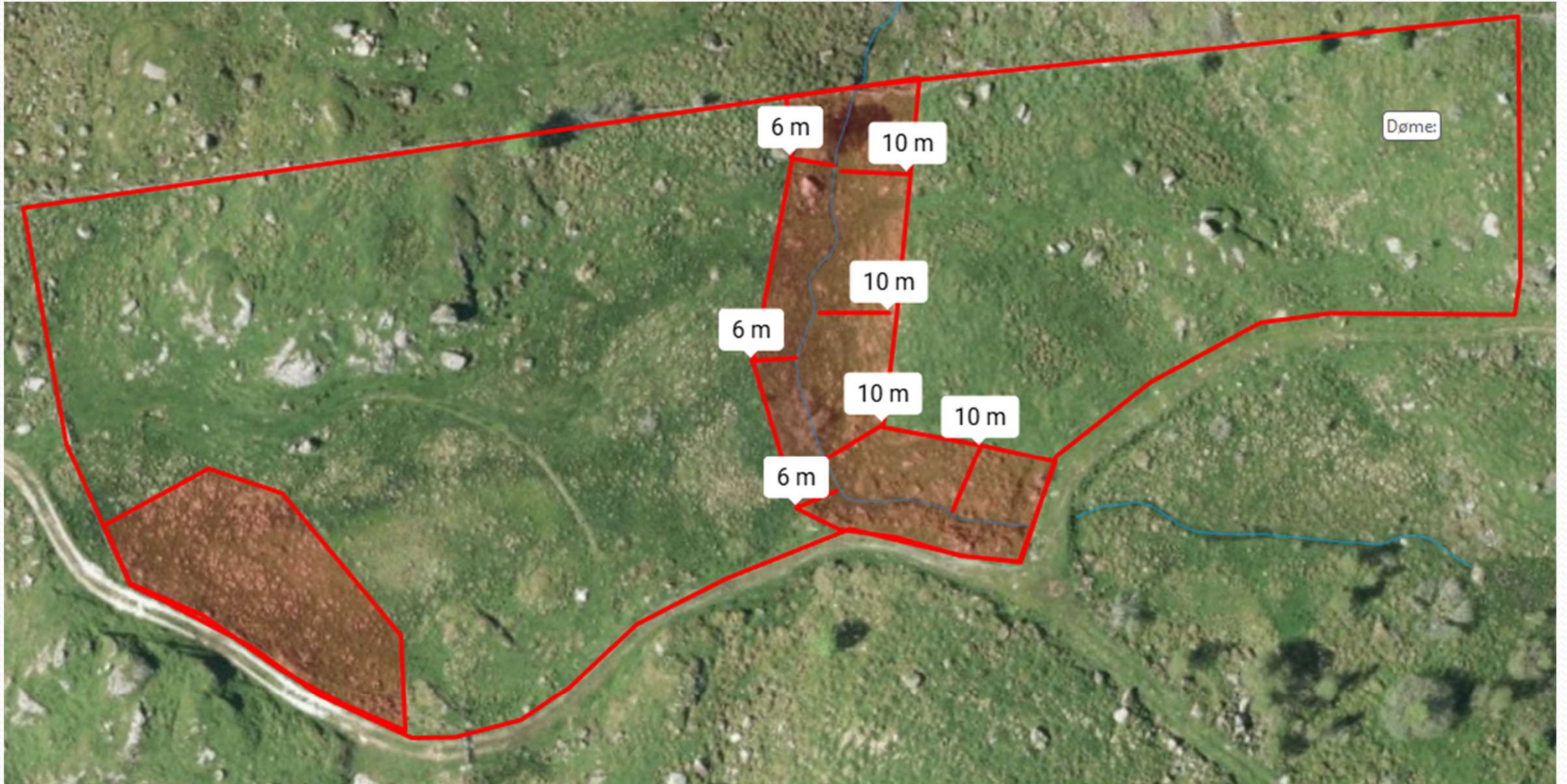
- Må ha godkjenning anten ein skal spreia husdyrgjødsel, mineralgjødsel eller kalk. Gjeld også for mineralgjødsel som ikkje inneheld fosfor.
- Areal der ein kjem til med husdyrgjødsel vert godkjent for begge deler.
- Der ein ikkje kjem til med husdyrgjødsel, kan ein godkjenna arealet for kun mineralgjødsel, om ein kjem til med det.
- Gamle godkjenningar gjeld framleis, men dei fleste har areal der ein ikkje kjem til med husdyrgjødsel, eller treng oppdatering. Det er difor behov for ny godkjenning på dei aller fleste bruk.
- Søknadsskjema for alle som ynskjer ei ny vurdering av spreieareal på eigedomen

- Må ha eit reelt behov for avling. Areala skal bli avbeita.
- Synfaring og kontroll av kart, i samråd med søkjar.
- Vurdering av kvart enkelt areal av kva som er praktisk mogleg (vegar, terreng, rekkevidde etc).
- Dette nyttar ikkje å si at du bruker naboens veg, om du ikkje har avtale om dette.
- Miljøomsyn: Minst 6 meter frå vassdrag, meir ved sterk helling. Registrerte naturverdiar, myr
- Uproduktivt areal: berg, steinrøyser, tette skogholt, stein i overflata. Større uproduktive areal vert teikna vekk. Mindre uproduktive areal gjev grunnlag for trekkprosent

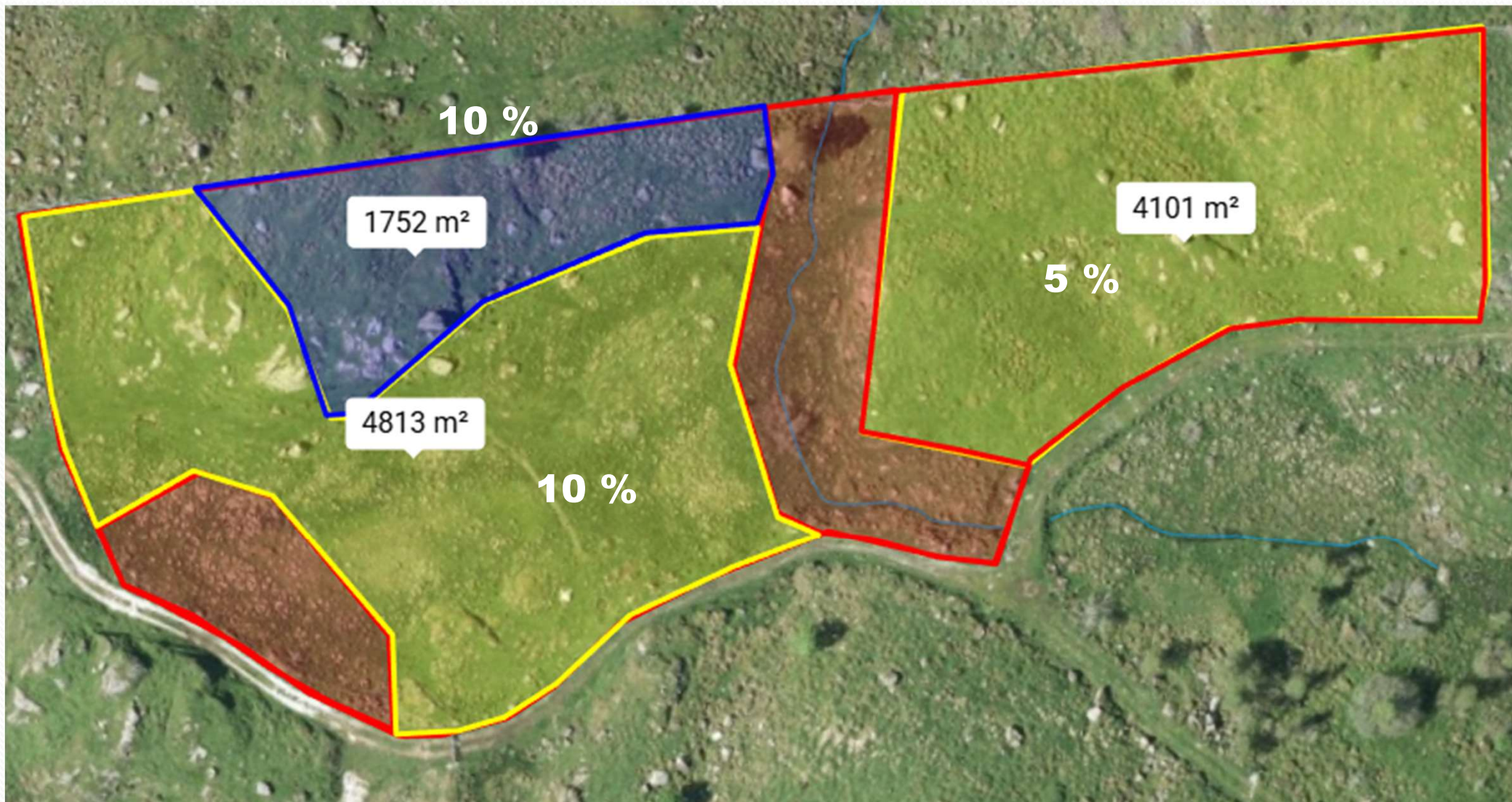
Døme:

Infomøte for dyktige bønder i Gjesdal kommune

Infomøte for dyktige bønder i Gjesdal kommune

- Husdyrgjødsel og mineralgjødning:
4,81 daa bruttoareal – 10% trekk = 4,33 daa nettoareal
4,10 daa bruttoareal – 5 % trekk = 3,90 daa nettoareal
- Kun mineralgjødning:
1,75 daa bruttoareal – 10% trekk = 1,58 daa nettoareal

www.temakart-rogaland.no/spreieareal

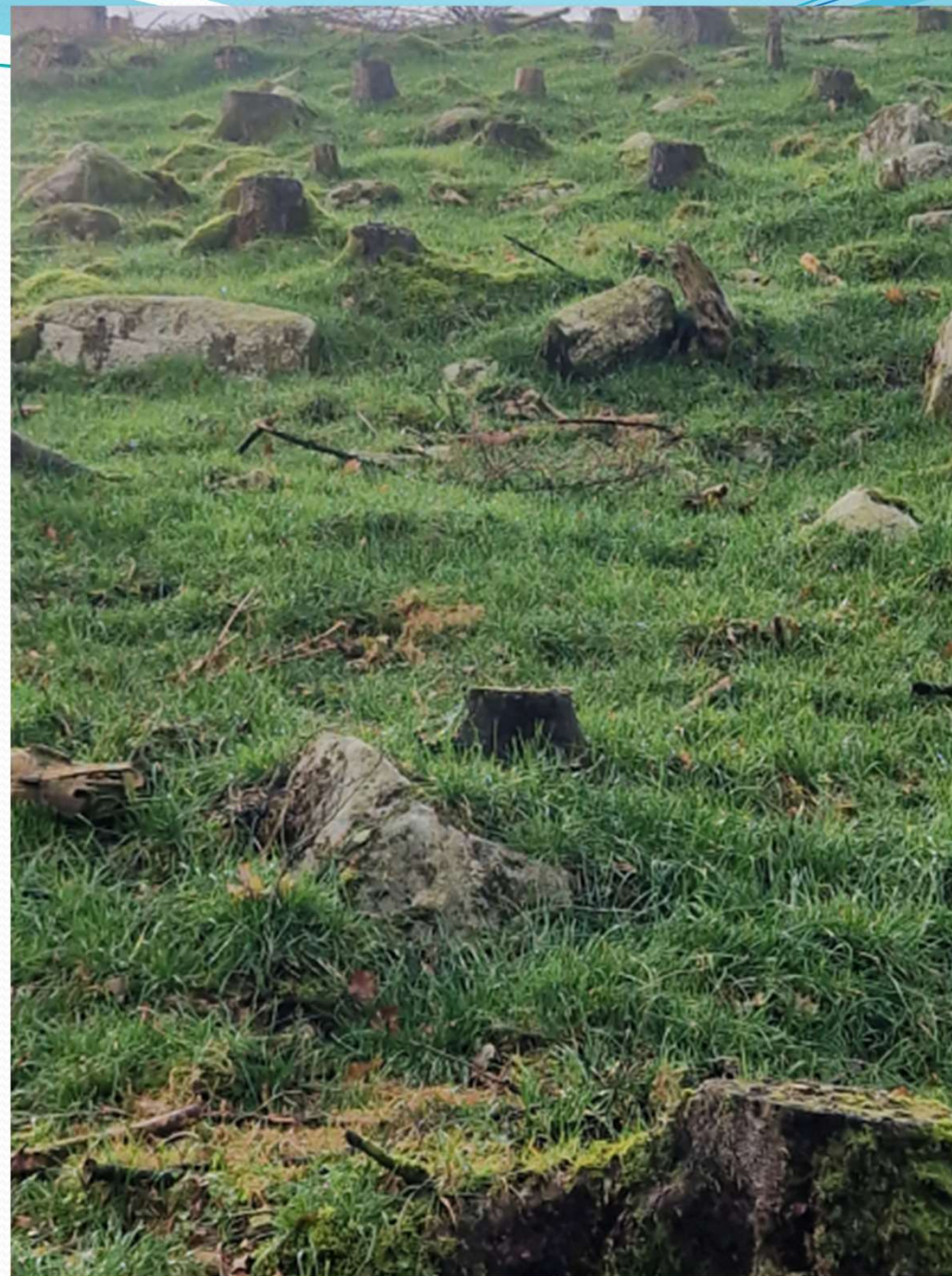
Oppgjødsling av nytt innmarksbeite

- § 32, 1. ledd

Kommunen kan etter søknad gi en tidsavgrenset dispensasjon til å spre gjødselvarer på annet areal enn godkjent spredeareal jf. [§ 17 første ledd](#), som ledd i etablering av innmarksbeite. Ved vurderingen skal det legges særlig vekt på hvilke virkninger gjødsling kan få for natur- og kulturlandskapsverdier, og om gjødslingen kan skje på en forsvarlig måte.

- Kommunen har eige søknadsskjema for dette, og ønsker ein plan for oppgjødsling, utarbeida av til dømes NLR
- **Viktig at ein faktisk treng meir beite, og ikkje bare spreieareal.**
- Skal leggjast særleg vekt på vasskvalitet og andre miljøomsyn
- Kommunen godkjenner kva areal ein kan opparbeida til beite og set vilkår og frist for ferdigstilling.

- For å få ei vellukka etablering av nytt beite, må ein koma tidleg i gang!
- Gjødsel, kalk, frø
- Auka pH for å betra konkurransevilkåra for dei plantane ein vil ha.
- Ting blir mykje tyngre om arealet får gro til med ugras før arbeidet tek til!

Søknad om godkjenning for kultivering /oppgjødsling av areal til innmarksbeite.

(Med rett til å trekke ifrå brukt hevd i spreiearealkravet)

Siktemålet er å opparbeida gode innmarksbeite som seinare kan godkjennast som spreieareal for husdyrgjødsel.

1.Søkjar:

Namn	E-post	Tlf.

Gnr.:		Bnr.:	
-------	--	-------	--

2. Areal som søknaden omfattar.

Med søknaden må det fylgja eit kart som viser kva areal som er omfatta av søknaden. Kart kan lagast som PDF fil og skrivast ut frå NIBIO sine gardskart <http://gardskart.skogoglandskap.no/> eller landbrukskontoret kan hjelpa til med å utarbeida kart

3. Grunngeving for søknaden:

Skriv litt om trongen for nytt beite ut frå dyretal og anna tilgjengeleg beite. Planlegg du å auka dyretalet? Treng du meir beite for å få utvida spreiearealet eller er det fordi det i dag for lite beite til dyra dine? Eller ynskjer du f.eks. å ta imot husdyrgjødsel frå andre?

Skriv her:

4.Underskrift av søkjar:

_____/_____/_____
Dato

Underskrift

Gjødselplan

- § 26. Krav til gjødslingsplan
- Alle som driv 25 daa eller meir (5 daa for potet/grønsaker)
- Skal vera klar før vekstsesong
- Ikkje lenger krav om heilt ny plan for kvart år, men planen må uansett oppdaterast med eventuelle endringar. (gjenlegg, nye areal, andre vekstar, auka dyretal og gjødselmengd osv)

Planen skal inneholde en kartskisse som viser arealinndelingen, og følgende opplysninger skal oppgis for hvert enkelt areal:

- a. utstrekning i dekar,
- b. resultat av representative jordprøver i tråd med [§ 29](#),
- c. forgrøde,
- d. årets vekster,
- e. forventet avlingsnivå per dekar,
- f. årets gjødslingsbehov for nitrogen og fosfor per dekar,
- g. type gjødselvarer som forventes brukt, og
- h. planlagt tilførsel av fosfor- og nitrogenmengde per dekar oppgitt i kg.

Jordprøver

- Jordprøvene legg grunnlag for gjødselplanen
- Skal ikkje vera eldre enn 8 år
- Kan framleis ta jordprøver sjølv
- Prøvene skal vera representative med tanke på jordvariasjon, storleik og utforming av areala
- Nytt: prøvestadene skal koordinatfestast
- Skal analyserast på godkjent laboratorium

Spørsmål til dette ?

Gjødslingsjournal

- Krav til journal for alle som har meir enn 75 kg P

 1.2.2	Foretakets svar
Noterer du gjødselmengdene som brukes?	Ja
Bruker Agrilogg til dette arbeidet, og vil forsøke å få enda bedre skifteoversikt for 2026.	
Veileder	
For å oppfylle dette kravet må du	
<ul style="list-style-type: none">• Notere ned hvilken gjødsel og mengde du bruker på hvert enkelt skifte.• Dette gjelder både mineral-, husdyr-, og annen organisk gjødsel.• Dette gjelder både konvensjonell og økologisk drift.	

- Du skal registrera: skifte, areal, type gjødsel, metode, mengde, tidspunkt, mengde Nitrogen og fosfor som er tilført pr. Gjødsling og totalt I sesongen.
- Ved mottak eller leveranse av gjødsel over 75 kg. P, skal dette journalføres.
- Ved mottak/leveranse av husdyrgjødsel skal du føre dato, volum, anslått innhold, type gjødsel og org. Nr. Fra leverandør/mottaker.
- Dokumentasjonen skal lagres I 5 år, og mulig kontroll innen 01.11.

75 kg P?

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
§ 27	Gjødslingsjournal (over 75 kg P)	Ikke krav	Krav: dato, areal, type, mengde N P pr areal og total N P								
	Rapportere opplysninger om bortskaffing av gjødsel > 75 kg P	Når Landbruksdirektoratet har klargjort systemer for rapportering. Type, mengde total-P, dato og mottaker									

Dyr	Kode	Dyreslag	1. mars	Sum P
Storfe	120	Melkekyr: avdrått 7 – 9,5 tonn	5	75
	121	Ammekyr, kalvet de siste 15 måneder	10	76
	119	Ungdyr, slaktevekt 320 kg v/ 18 mnd	15	75
Sauer	145	Søyer, født i fjor eller tidligere	37	74
Griser	155	Avlspurker, minst ett kull	9	73
	184	Slaktegris: vekt < 130 kg	203	75

Statsforvalteren i Rogaland

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	GJØDSLINGSJOURNAL				Namn:				År:		Gnr/Bnr:		
2	Dato	Skifte	Areal daa	Gjødseltype	Gjødslingsmetode	Mengde/daa	Total mengde	Kg N/tonn	Kg P/tonn	Kg N/daa	Kg P/daa	Total N	Total P
3	20.mar	dyrka 1	30	storfegjødsel	slangespreiing	4	120	3,1	0,5	12,4	2	372	60
4	20.mar	dyrka 2	25	storfegjødsel	slangespreiing	4	100	3,1	0,5	12,4	2	310	50
5	21.mar	godt beite	125	grisejødsel	kanon	2,5	312,5	3,4	0,7	8,5	1,75	1062,5	218,75
6	15.apr	beitet med dårleg veg	100	fullgj 18-3-15	sentrifugalspreiar	0,025	2,5	180	30	4,5	0,75	450	75
7	20.apr	dyrka 1	30	N 27	sentrifugalspreiar	0,04	1,2	270		10,8	0	324	0
8	20.apr	dyrka 2	25	N 27	sentrifugalspreiar	0,04	1	270		10,8	0	270	0
9							0			0	0	0	0
10							0			0	0	0	0
11							0			0	0	0	0
12							0			0	0	0	0
13							0			0	0	0	0
14							0			0	0	0	0
15							0			0	0	0	0
16							0			0	0	0	0
17							0			0	0	0	0
18							0			0	0	0	0
19							0			0	0	0	0
20							0			0	0	0	0
21							0			0	0	0	0
22							0			0	0	0	0
23							0			0	0	0	0
24							0			0	0	0	0
25							0			0	0	0	0
26							0			0	0	0	0
27							0			0	0	0	0
28							0			0	0	0	0
29							0			0	0	0	0
30							0			0	0	0	0

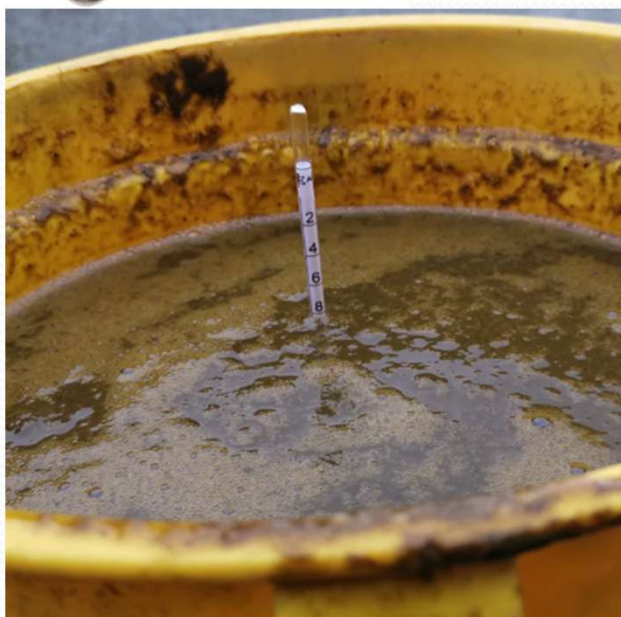

Fosforinnhald i ulike typar husdyrgjødsel

Type gjødsel	% tørrstoff	Kg P per tonn	Maks. per daa 2026	Maks. per daa 2033
storfe	4	0,3	11,7	9
storfe	6	0,4	8,7	6,8
storfe	8	0,6	5,8	4,5
sau	12	1,2	2,9	2,3
sau	6	0,6	5,8	4,5
gris	4	0,7	5	3,9
gris	8	1,7	2,1	1,6
fjørfe	50	7	0,5	0,4

Desse tala er kun ein peikepinn til hjelp i berekningane. Me gjer merksam på at det kan vera store variasjonar frå gard til gard.

Kan vera greitt med ein gjødselprøve om ein er i tvil

Fosforkalkulatoren

Til instruks

Ver 4. Hvis region og periode **ikke** velges ligger dagens krav på 3,5 kg P pr daa til grunn (men med nye faktorer for husdyrhold).
 Har du lagt inn tall og endrer på Region MÅ du også foreta et nytt valg av periode.

[Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.](#)

Region :
Periode :
Tillatt mengde P i regionen for 01.01.2025 – 31.12.2026 er 3,5 kg/daa for full- og overfl.dyrka jord.

Husdyr fra søknad om produksjonstilskudd							Beite utenom godkjent spredeareal				Mineralgjødsel			
Dyr	Kode	Dyreslag	Faktor	1. okt	1. mars	Sum P	Ant. dyr	Uker	Timer	Sum P	Type	Mengde (kg)	Sum P	
Storfe	120	Melkekyr: avdrått under 7 tonn=>												
		Melkekyr: avdrått 7 – 9,5 tonn	15,00											
		Melkekyr: avdrått over 9,5 tonn=>												
121		Ammekyr, kalvet de siste 15 måneder	8,00											
	119	Ungdyr, slaktevekt 320 kg v/ 18 mnd	5,00											
	145	Søyer, født i fjor eller tidligere	2,00											
Sauer	146	Værer, født i fjor eller tidligere	2,00											
	139	Melkesau, født i fjor eller tidligere	2,00											
	140	Melkegeiter	2,00											
Geit	142	Ammegeiter	2,00											
	115	Hester, under 3 år (i avl eller ikke)	5,00											
	116	Hester, 3 år og eldre (i avl eller ikke)	7,50											
Hester	193	Hester i pensjon. Ant. beiteuker :												
	155	Avlspurker, minst ett kull	8,10											
	155	Purkering*: avlspurker i nav	2,40											
Griser	155	Purkering*: avlspurker i satellitt	14,30											
	158, 159	Unggris til avl	0,53											
	Lev.data	Solgte ungpurker/råner >50 kg/>15 uker	0,53											
	184 el. Lev.data	Slaktegris: vekt < 130 kg	0,37											
	a	Slaktegris: vekt > 130 kg												
Fjørfe	161	Verpe- og rugehøner, > 20 uker	0,120											
		Avlssdyr høner (slaktekyllingmødre)	0,250											
	168	Avlssdyr gjess	0,250											
	168	Avlssdyr ender	0,250											
	168	Avlssdyr kalkun	0,250											
	185	Livkylling, påsatt til verpehøns	0,014											
	186		Sl.kylling vokser raskt (levendevekt <2,3 kg)	0,009										
			Sl.kylling vokser raskt: > 2,3 kg											
			Sl.kylling vokser sakte <2,5 kg	0,012										
			Sl.kylling vokser sakte > 2,5 kg											
	188	Slaktekalkuner: slaktevekt inntil 9 kg	0,106											
187	Slakteender	0,025												
189	Slaktegjess	0,025												
Sum fosfor på gården pr. år fra husdyr:														

Godkjent spredeareal				Godkjent netto innmarksbeite		
Eierskap (PT)	Automatisk godkjent			Husdyr- og mineralgj. (daa)	Mineralgjødsel (daa)	Sum P
	Fulldyrka jord (daa)	Overfl.dyrka jord (daa)	Sum P			
Egen jord	<input type="text" value=""/>					
Leid jord						
Sum						

Oppsummering		Sum P
P på godkjent spredeareal	fulldyrka og overfl.dyrka godkj. netto innmarksbeite	
+ Reduksjon beite utenom godkjent spredeareal		
- Disponibelt P	fra husdyr disponibel mineralgjødsel	
= Netto fosfor		

P-beregning
Egne kommentarer

* For avlspurker, satellitt i purkering: beregnet 1,22 årspurker per avlssdyr, 2,2 kull per purke og 6,5 innsett per dyre plass per år. 2/3 av totalt føropptak (gjødsla) er i satellitt og 1/3 i nav.

- [link](#) til fosforkalkulatoren - [Landbruksdirektoratet](#)

Infomøte for dyktige bønder i Gjesdal kommune

Bonden Torben driver eit lite småbruk med følgende dyr, og han lurar på koss dette skal gå ?

- 32 melkekyr, 8130 liter levert pr. ku
- 6 ammekyr, tilfeldig, neppe !
- 50 øvrige storfe.
- 100 vfs.
- har 80 sauer på utmarksbeite i 5 veker
- Kjøper 6 tonn 25-2-6 og 3 tonn 18-3-15
- Har 150 daa fulldyrka jord, 10 daa overflatedyrka jord, 270 daa brutto innmarksbeite (12 %) og 15 daa leigejord.
- 2024: krav spreiearel: 263 daa tilgjengelig 333 daa, for mye: 70 daa (mineralgjødsla tilsvarer 54 daa)

Vi kjører dømet med Torben «live»
og viser endringer med og utan
mineralgjødning med fosfor og i
tillegg endringar i dei ulike fasene
av implementering.